

Processen mod Nyborg

Hans forskning viste, at mænd er mere intelligente end kvinder. Så blev professor Helmuth Nyborg kritiseret af fagfæller og smidt ud af Aarhus Universitet.

Nu anklager en række internationale forskere det danske universitet for at føre en politisk korrekt heksejagt.

Hans kontor er tømt. Navneskiltet er væk. Og hans officielle hjemmeside på Psykologisk Institut, Aarhus Universitet, er lukket.

En søgning på hans navn i rubrikken "Find person" giver følgende resultat: 0 poster.

Helmuth Nyborg eksisterer ikke mere på det universitet, hvor han i 35 år har haft sin akademiske løbebane.

Den 69-årige professors karriere fik en usædvanlig, brat afslutning, da han kort før sommerferien blev indkaldt til møde hos dekanen på Det samfundsvidenskabelige Fakultet, Svend Hylleberg, som kunne meddele, at han med øjeblikkelig virkning var fritstillet og snarest muligt skulle rydde sit kontor.

Den direkte årsag var en kritisk rapport fra et "sagkyndigt udvalg", som havde bedømt en mindre del af hans forskning i kønsforskelle i intelligens - nærmere bestemt et projekt, som mundede ud i den opsigtsvækkende konklusion, at mænd i gennemsnit er ca. otte IK-point mere intelligente end kvinder

De sagkyndige eksperter mente, at nogle data i hans undersøgelse var af »tvivlsom kvalitet«, de faldt over elementære fejl og noterede på et punkt en »ikke-tilfredsstillende« mangel på detaljer, men de understregede samtidig, at nogle fejl var mindre betydningsfulde, og at de ikke havde fundet beviser for, at Nyborg bevidst skulle have forsøgt at snyde.

I midten af juni lagde dekan Svend Hylleberg den kritiske rapport på universitetets hjemmeside, hvor pressen omgående kastede sig over den. Dekanen understregede, at han anså sagen for at være »dybt alvorlig«. Helmuth Nyborg var i offentlighedens øjne stemplet som en uredelig videnskabsmand, som ikke havde sin dokumentation i orden og fremsatte sine vidtløftige påstande på et tyndt grundlag.

Nu har Svend Hylleberg erfaret, at der findes en anden version af sandheden.

De seneste uger har dekanen modtaget en bunke breve fra vrede professorer, fortrinsvis med base på nordamerikanske universiteter, som mener, at deres danske kollega er udsat for en hetz.

Politisk forfølgelse

»Jeg har læst rapporterne fra Aarhus Universitet, og jeg er desværre kommet til den uundgåelige konklusion, at Helmuth Nyborg er offer for politisk forfølgelse,« skriver J. Philippe Rushton, professor i psykologi, University of Western Ontario i Canada.

Det fyger også med beskyldninger om, at universitetet har krænket den akademiske frihed, og det er en gennemgående kritik, at det sagkyndige udvalg, som består af to eksperter i teoretisk matematik og statistik og én psykolog, har bedømt ham efter en standard, som ingen psykologer og samfundsforskere kan leve op til.

»Der findes ikke en professor på denne klode, hvis forskning ville blive godkendt, hvis den blev gransket af tre akademikere udpeget til at vende hver en sten for at finde ting at brokke sig over. Hvis der var tilstrækkelige midler og frihed til at vælge komitémedlemmer, kan jeg garantere, at jeg kunne lave rapporter, der var lige så - hvis ikke langt mere - kritiske over for hver eneste person på Deres fakultet,« lyder det bl.a. fra ph.d. Patricia Hausman.

De fleste protester er kommet fra professorer i psykologi, som i lighed med Helmuth Nyborg forsker i intelligens, men dekan Svend Hylleberg har også modtaget en klage fra Fred M. Feinberg, University of Michigan, som udtaler sig som ekspert i statistik. Han skriver, at han har arbejdet sammen med talrige psykologer, og det høje statistiske niveau og grundigheden i Helmuth Nyborgs arbejde er lysår foran det, han normalt ser:

»Jo, de (det sagkyndige udvalg) fandt nogle uoverensstemmelser. Jeg har læst dem omhyggeligt sammen med professor Nyborgs svar. Det er mit faglige synspunkt, at professor Nyborgs svar med overvældende tydelighed viser to ting: 1) at disse fejl var utilsigtede og få, og 2) at de var aldeles betydningsløse,« skriver Fred Feinberg og tilføjer, at han ville blive chokeret, hvis man undersøgte en hvilken som helst anden empirisk forsker og ikke fandt tilsvarende og mere alvorlige fejl.

»Komiteen harcelerer over småting som en slåfejl i et tal for en stikprøvestørrelse og konkluderer, at Helmuth Nyborg må fjernes fra sin stilling. Man må i det mindste lade som om, man er seriøs,« skriver den amerikanske statistiker, som finder det uhyrligt, at den danske professors navn skal tilsmuds, fordi han har

læst en matematisk formel forkert.

IK-forskellen

Helmuth Nyborg har i sine skriftlige kommentarer til rapporten tilbagevist en del af kritikken, som han mener er baseret på forkerte oplysninger, men han indrømmer også, at han har lavet to mindre fejl.

De ændrer blot ikke ved hans hovedkonklusion: At der er en intelligensforskel mellem de to køn. De kan allerhøjest betyde, at forskellen bliver en anelse mindre end otte IK-point.

Det præcise tal afhænger af den metode, man anvender. Og hvis man ser bort fra småfejlene, handler den øvrige del af udvalgets kritik - ifølge Helmuth Nyborg og hans forsvarere - netop om faglig uenighed om faktoranalyse, en avanceret statistisk metode, som har rødder i intelligensforskningen, men i dag er udbredt i samfundsvidenskaberne.

Det er ikke sensationelt, at forskellige analyser giver forskellige resultater, bemærker flere brevskrivere, men selv om man kan lave utallige variationer over de samme data, så peger resultaterne alle i samme retning: Den danske professor har i bund og grund ret. Og han er i harmoni med resultater fra tilsvarende undersøgelser i andre lande.

Professor J. Philippe Rushton noterer, at han i sine analyser har regnet sig frem til en forskel på 3,63 IK-point, og at de sagkyndige eksperter i deres bedste analyse af Nyborgs materiale når frem til en forskel på 4,55 point.

Inkvisitionen i Århus

Klagernes pointe er, at det er en uenighed, som bør henvises til den videnskabelige litteratur, hvor emnet kan diskuteres i fuld åbenhed. De finder det horribelt, at Aarhus Universitet vælger at tackle en faglig uenighed ved at indlede en inkvisitorisk proces mod en forsker, udelukkende fordi han har dristet sig til at fremsætte kontroversielle synspunkter.

»Selv om det nu ser ud til, at professor Nyborgs påstand om en kønsmæssig forskel i den generelle intelligenskvotient er korrekt, er det selvfølgelig ikke det vigtigste punkt. Det bør ikke gøre nogen forskel, hvis det viser sig, at han tager fuldstændig fejl. Hvis akademisk frihed skal have nogen betydning, må det betyde, at han har ret til at udtrykke en holdning, som andre er stærkt uenige i. Frihed bør også betyde, at han kan gøre det uden frygt for nogen som helst form for repressalier. Den kræver beskyttelse mod enhver form for chikane, trussel eller udstødelse fra universitetsledelsens side,« skriver J. Philippe Rushton, som finder det forkasteligt, at Helmuth Nyborg smides på porten blot et halvt år, før han skal pensioneres som 70-årig.

Rushton, Linda Gottfredson og flere andre professorer, som står bag de mange klager, har selv prøvet at være i centrum for kontroverser, fordi de har forsket i intelligensforskelle mellem køn og racer.

Aarhus Universitet er med Nyborg-sagen blevet den aktuelle frontlinje i en bitter, videnskabelig fejde, som har raset siden 1994, da to amerikanske forskere udgav bogen "The Bell Curve", hvori de bl.a. kom frem til, at asiater i gennemsnit er mere intelligente end hvide, som til gengæld er mere intelligente end sorte.

Den danske professor hører til en kreds af intelligensforskere, som netop interesserer sig for individuelle forskelle: Hvor kommer de fra, og hvad betyder de? Disse forskere mødes bl.a. i International Society for the Study of Individual Differences (ISSID) og International Society for Intelligence Research (ISIR), som undersøger teorien om, at vi har en biologisk baseret generel intelligens (g-faktor), som har en kolossal betydning for, hvordan vi klarer os i tilværelsen. Modstanderne mener, at vi populært sagt har flere sideordnede intelligenser.

Helmuth Nyborg har efter mange års forskningsindsats en stærk position på den første fløj, og han er en af de danske psykologer, som er mest citeret i engelsksprogede fagtidsskrifter. Det internationale netværk er også en af forklaringerne på, at de seneste ugers reaktion på hans fritstilling har været så voldsom.

Dekan på Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, Svend Hylleberg, har afvist at kommentere striden - med henvisning til, at der kan blive rejst tjenestemandssag mod Nyborg.

kim.hundevadt@jp.dk

Af KIM HUNDEVADT
Offentliggjort 19.08.06 kl. 23:30
<http://jp.dk/indland/article118962.ece>